

Provinsiälläkarstiftelsen

– kärt barn med konstigt namn

Under tidigt 1960-tal beslöt riksdagen att provinsiälläkarväsendet skulle övergå från statligt till landstingskommunalt huvudmannaskap. En övergång som för övrigt nog kan tillskrivas som bakgrundsorsak till en icke oväsentlig del av den problematik som primärvården haft att brottas med sedan dess. I samband med förändringen avskaffades 1960-talet tjänsteläkartaxa. I denna förskrevs även att för varje patientbesök hos statligt anställd provinsiälläkare skulle avsättas 1,50 kronor till en särskild fond, Provinsiälläkarfonden. Denna fond omvandlades efter några år till Provinsiälläkarstiftelsen. Syftet var från början att ”verka för provinsiälläkarnas förkovran i yrket”, vilket fortfarande är den huvudsakliga målsättningen.

Provinsiälläkarstiftelsens styrelse väljs med 4-års mandat. Ordförande utses av Socialdepartementet. Styrelsen består av representanter från Distriktsläkarförbundet, Läkarförbundet, Socialstyrelsen och SKL (Sveriges kommuner och landsting). Vid styrelsens sammanträde, vår respektive höst bestäms vilka kurser som skall anordnas i stiftelsens regi. Till verksamheten finns även knutet en extern kassör samt revisor. Den ursprungliga tankegången var att avkastningen på stiftelsens bundna kapital skulle vara tillräckligt för att finansiera kursverksamheten. Efterhand har det dock varit nödvändigt att komplettera med en förhållandevis låg kursavgift som debiteras kursdeltagarna (eller närmare bestämt deltagarnas arbetsgivare).

Målsättningen

Kurserna i P-stiftelsens regi är tänkta att bidra med utbildning med värde för distriktsläkarnas kliniska verksamhet. Därför skall det alltid finnas med distriktsläkare när kurserna planeras. Detta för att i så stor omfattning som möjligt anpassa kursernas utformning så att de kan vara till nytta för vår kliniska vardag. P-stiftelsen är fristående från både läkemedelsbolag och landsting vilket ger en unik möjlighet att även erbjuda ”smala kurser” d.v.s. kurser på teman som enbart avser vår speciella arbetssituation och vardag. Kurser som ej heller något läkemedelsbolag skulle vara intresserade av att anordna. Kostnaderna för den enskilde kursdeltagaren är enligt vår bedömning låg i jämförelse med vad motsvarande kurser kostar när de anordnas av andra kursgivare på marknaden. Ersättningsarna till kursgivarna ligger även på en tillfredsställande nivå och har sällan utgjort något problem.

Kursutbudet

De av stiftelsen anordnade kurserna har under årens lopp va-

rierat både avseende innehåll och längd. Under 1990-talet och ett antal år framåt var kursutbudet betydligt mer omfattande och då även med kurser under 4–5 dagar. Kardiologi, rehabilitering, ortopedi, försäkringsmedicin, konsultation, psykiatri, juridik m.fl. områden har varit tema för kurserna. Efterhand har både utbud och kurslängd minskat. De bakomliggande orsakerna kan vara flera men en mera ansträngd arbetssituation med svårigheter att kunna ta ledigt för att gå kurs kan naturligtvis vara en tungt vägande orsak. Samtidigt har dock både läkemedelsbolag och landsting överlag minskat sitt kursutbud vilket borde ge ett visst ”utrymme” för annan kursverksamhet. Kurslängderna har även minskat och är nu, med få undantag, inte längre än två dagar. Några enstaka kurser har även anordnats som internat.

Sugen på att gå på kurs?

Håll utkik efter Provinsiälläkarstiftelsens kurser som utannonseras två gånger per år i Distriktsläkaren samt Läkartidningen. Det görs även ett utskick till distriktsläkare registrerade i Distriktsläkarförbundets register.

Är det något speciellt ämne som du vill att vi anordnar kurs kring? Hör av dig så försöker vi hitta en lösning.

Var i landet kurserna skall bedrivas har även diskuterats. Vissa tider har majoriteten av kurserna varit förlagda i Stockholmsregionen. Efterhand har spridningen över landet ökat något. Om man utgår från kursdeltagarnas hemadresser har vi noterat att drygt 40 procent kommer från ett område mellan Stockholm och Göteborg samt drygt 15 procent från Stockholm. Därutöver knappt en fjärdedel från södra Sverige och ytterligare något färre från norra Sverige. Könsfördelningen har varit jämn men åldersmässigt verkar dock medelåldern vara hög åtminstone på vissa av de anordnade kurserna.

Alla kurser har utvärderats noggrant och de som anordnats flera gånger har successivt förändrats utifrån resultaten från utvärderingen. Vilka kurser som genomförs i stiftelsens regi bestäms av styrelsen som sammanträder två gånger per år.

Utvecklingen

Som framgår av beskrivningen ovan har antalet kurser minskat. Detta främst p.g.a. ett lågt intresse för att anordna nya

kurser. Det totala antalet sökande till P-stiftelsens kurser har minskat dramatiskt. Vissa kurser som till exempel idrottsmedicin, klin.kemisk diagnostik och äldrepsykiatri har varit populära men även här har vi kunnat notera ett minskat antal sökande. Från en tid då kursplatser ofta tilldelades genom lottning p.g.a. stort antal sökande till en nutida situation då vi tvingats ställa in flera kurser p.g.a. för få sökande och ibland behövt pussla ihop deltagarlistorna för att få tillräckligt med kursdeltagare på de kurser som anordnats (vi har eftersträvat att ha minst 15 deltagare för att överhuvudtaget genomföra en kurs). En fråga som väckts är naturligtvis om vårt kursutbud inte utannonseras tillräckligt effektivt eller om de kurser som erbjuds inte väcker något större intresse. Det sistnämnda har definitivt varit en orsak till lågt intresse rörande vissa kurser med "smalt" och möjligen alltför udda innehåll.

Framtiden

Det finns utan tvivel ett behov av kurser även i framtiden. Allmänmedicinare hör till de specialister som överlag har lägst antal externa utbildningsdagar per år. Något som knappast beror på att behovet minskat. Vi är verksamma i en klinisk verksamhet som ständigt förändras och med ett stort behov av att inhämta ny kunskap. Landstingen har överlag inte bistått med något större utbud av utbildningar trots att detta noggrant framhölls som viktigt när vårdvalet infördes för snart tio år sedan. Att landstingen dessutom brottas med en besvärlig ekonomisk situation har gjort att man gärna minskat på anslagen för utbildning.

P-stiftelsens marknadsföring har varit en återkommande fråga för styrelsen under flera år. Dessutom frågan om vi möjligen skulle förändra kursutformningen och satsa på digitalt baserade kurser. Vår bedömning är dock att det sannolikt är lite för tidigt att satsa på denna utbildningsform i nuläget samt att det även finns ett uppenbart värde i att distriktsläkare träffas både för utbildning och erfarenhetsutbyte. Avseende marknadsföringen kommer vi framöver prova några alternativa modeller. Det har även funnits tankegångar kring att anordna endagsutbildningar kring olika intressanta teman.

Sugen på att bli kursgivare?

Har du någon idé kring intressanta kurser framöver? Känner du några slutenvårds-specialister som du tror skulle kunna tillföra oss någon intressant kunskap i primärvården? Hör av dig, även om dina tankegångar hittills är ytterst rudimentära. Vi hjälper gärna till med att planera och utforma en kurs. Vi hjälper även till med att sammanställa en kostnadsberäkning.

Det finns en rad olika uppslag till kurser som skulle kunna vara intressanta inför framtiden. Bland dessa till exempel ytter-

ligare kurser i försäkringsmedicin, diabetes och njurmedicin, psykiatri (ångest etc.) m.m. Till detta även möjligen lite "smalare" kurser kring allmänläkarens arbetsmetoder (att få "flyt" i mottagningsarbetet, rollspel, effektivitet etc.). Kurser i effektiv datoranvändning är andra intressanta teman. Listan över angelägna kurser kan nästan göras hur lång som helst men det behövs allmänläkare med intresse för att driva kurser. Det är för övrigt ofta en mycket intressant erfarenhet att få planera och slutligen genomföra en kurs.

Varför satsa på Provinsiälläkarstiftelsen?

- Kurser med och för allmänläkare.
- Låga kostnader för kursdeltagarna.
- Möjligheter för allmänläkare att utforma kursutbudet efter våra behov.
- En stiftelse med god och stabil ekonomi.
- Korta beslutsvägar – från idé till färdig kursplan.

Och så det där med namnet?

Hur var det då med det något gammalmodiga namnet Provinsiälläkarstiftelsen? Det är under denna beteckning verksamheten registrerats som stiftelse redan under 1970-talet. En registrering hos länsstyrelsen och som huvudsakligen kan ses som en juridisk beteckning av verksamheten ifråga. Det har visat sig vara ytterst besvärligt, eller i det närmaste omöjligt, att byta till annan modernare beteckning. Vi har därför i styrelsen bordlagt frågan tills vidare. Vår förhoppning är att kunna tillhandahålla ett intressant kursutbud oavsett om vi kallas Provinsiälläkarstiftelsen eller något annat.

CHRISTER OLOFSSON
Distriktsläkare

Ordförande Provinsiälläkarstiftelsen

Håll utkik efter vårt utskick för vårens kurser. Se även sid. 37 i denna tidning.